

Sygn. akt: XVIII C 4802/17

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 M. 2020 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w Wydziale XVIII Cywilnym w składzie:

Przewodniczący: SSR Artur Piotr Wewióra

protokolant: Beata Kowalska

rozpoznawszy: 5 M. 2020 roku

w Ł. na rozprawie

sprawę z powództwa: Kancelaria (...) spółki akcyjnej w K.

przeciwko: S. O.

o: zapłatę

- (1) zasądza od pozwanego S. O. na rzecz powoda Kancelaria (...) spółki akcyjnej w K. 1.932,37 zł (jeden tysiąc dziewięćset trzydzieści swa złote trzydzieści siedem groszy), z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 25 października 2016 roku do dnia zapłaty;
- (2) oddała powództwo w pozostałej części;
- (3) wyrokowi nadaje rygor natychmiastowej wykonalności, z wyłączeniem punktu 2;
- (4) zasądza od pozwanego S. O. na rzecz powoda Kancelaria (...) spółki akcyjnej w K. 545 zł (pięćset czterdzieści pięć złotych) tytułem stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu.

XVIII C 4802/17

UZASADNIENIE

I. *Stanowiska stron.*

Powód Kancelaria (...) spółka akcyjna w K., reprezentowany przez radcę prawnego, domagał się zasądzenia od pozwanego S. O. 3.546,78 zł tytułem nabytej od pierwotnego wierzyciela wierzytelności z tytułu pożyczki zaciągniętej przez pozwanego 29 kwietnia 2015 roku za pośrednictwem serwisu internetowego.

Pozwany nie zajął stanowiska w sprawie, wydano wyrok zaoczny.

II. *Ustalenia faktyczne i ocena dowodów.*

S. O. jako biorący pożyczkę zawarł 29 kwietnia 2015 roku za pośrednictwem serwisu internetowego umowę pożyczki z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W.. Kapitał pożyczki to 2.500 zł. Do tego doliczono 3.198,86 zł prowizji oraz – wobec nienależytego realizowania umowy – 520 zł za monity. Umówiony termin spłaty pożyczki to 18 kwietnia 2017 roku. S. O. zapłacił 2.672,08 zł. Kancelaria (...) spółka akcyjna w K. jest w zakresie przedmiotowej pożyczki następcą prawnym pierwotnego wierzyciela.

Powyższe ustalono opierając się na twierdzeniach powoda (art. 339 § 2 k.p.c.).

III. Ocena roszczenia.

(A) Zasada odpowiedzialności.

Przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości (art. 720 § 1 k.c.). Dla swego istnienia pożyczka nie wymaga odpłatnego charakteru, aczkolwiek strony mogą się o wynagrodzenie umówić w ramach swobody umów (art. 353¹ k.c.), co w obrocie jest zresztą zjawiskiem dominującym.

Nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony (art. 5 k.c.).

Powód dochodzi roszczenia jako cesjonariusz. Wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią, chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania (art. 509 § 1 k.c.), przy czym wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki (art. 509 § 2 k.c.).

(B) Naruszenie zasad współżycia społecznego w zakresie prowizji.

Przy ocenie dochodzonego roszczenia uwagę Sądu zwróciła przede wszystkim bardzo wysoka prowizja, naliczona od udzielanej pożyczki. Stanowi ona 127,95 % kapitału pożyczki.

Po zawarciu umowy, przepisy o kredycie konsumenckim zostały uzupełnione o formułę określającą maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu. Przyjęty tam wzór (art. 36a ust. 1 u.k.k.1) wskazuje, że w warunkach przedmiotowej pożyczki – 2.500 zł na 720 dni – maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu to: $(2.500 \text{ zł} \times 0,25) + (2.500 \text{ zł} \times 0,3 \times 720 \text{ dni} \div 365 \text{ dni}) \approx 2.104,45 \text{ zł}$.

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w sprawie V CK 162/052, rozważając skutki wprowadzenia pojęcia odsetek maksymalnych wobec stosunków prawnych powstałych przed wejściem w życie stosownych przepisów – Sąd Najwyższy orzekał jeszcze przed wejściem w życie uchwalonej już ustawy – treść nowego art. 359 § 2¹ k.c. stanowi wskazówkę co do tego, jakiego rzędu wielkość zastrzeżonych w umowie odsetek uzasadnia uznanie zastrzeżenia za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Stanowisko to zostało później potwierdzone w sprawie IV CSK 81/083, w której Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że w „orzecznictwie Sądu Najwyższego kształtuje się trafna tendencja, zgodnie z którą rozwiązania prawne przyjęte w tych przepisach, mogą stanowić jedno z kryterium oceny, czy konkretne odsetki umowne mieściły się w dozwolonej stronom swobodzie kształtowania stosunku prawnego”⁴.

Nie sposób dopatrzeć się argumentów, które przemawiałyby przeciwko takiej weryfikacji umowy stron obecnie w zakresie maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu, zwłaszcza gdy powszechnie znaną praktyką podmiotów określanych jako „parabanki” stało się – dla obchodzenia przepisów o odsetkach maksymalnych – stopniowe zastępowanie oprocentowania właśnie różnego rodzaju prowizjami, opłatami administracyjnymi, itp. Przywołana regulacja była wszak reakcją Parlamentu na tego rodzaju praktyki, prowadzące do zjawiska – przynajmniej z ekonomicznego punktu widzenia – co najmniej analogicznego do lichwy.

Z tych względów przyjęto, że umowa w zakresie, w jakim wysokość prowizji przenosi obecnie obowiązującą stawkę maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego, już w chwili jej zawierania była niezgodna z zasadami współżycia społecznego, a to w szczególności zakazem pobierania nadmiernego wynagrodzenia z tytułu udzielania pożyczki (art. 5 k.c.). Jest to reguła prawa materialnego, zatem Sąd bierze ją pod uwagę z urzędu, czemu nie sprzeciwia się również fakt zaocznego orzekania.

Sąd odmówić zatem musi udzielenia ochrony roszczeniu powoda w zakresie, w jakim przenosi ono – w ramach prowizji – 2.104,45 zł.

(C) A..

Postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne – art. 385¹ § 1 zd. I k.c.), przy czym nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (art. 385¹ § 1 zd. II k.c.).

Za abuzywne uznać należy wprowadzenie opłat za bliżej niesprecyzowane w pozwie koszty windykacji. Dochodzona kwota 520 zł stanowi 20,8 %, a więc ponad 1/5 kapitału pożyczki – 2.500 zł. Ukształtowanie opłat związanych z nieterminowym wykonywaniem zaciągniętego zobowiązania na takim poziomie wskazuje jednoznacznie na to, że pierwotny wierzyciel – co przenosi się również na powoda – w istocie zmierzał do osiągnięcia korzyści z opóźnienia, a nie tylko pokrycia rzeczywiście ponoszonych, i to w części dającej się jednoznacznie i na zasadzie wyłączności przypisać do przypadku pozwanego, kosztów. Działanie takie nie może być uznane za mieszczące się w granicach „innych opłat z tytułu zaległości w spłacie kredytu” (art. 30 ust. 1 pkt 11 u.k.k.). Taka kwota stanowi w swojej ekonomicznej istocie zawołaną karę pieniężną, która jednak może być zastrzeżona wyłącznie na wypadek niewykonania albo nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego (art. 483 § 1 k.c.).

Takie kształtowanie stosunku prawnego, w którym dochodzi do wprowadzenia do umowy formalnie dopuszczalnych opłat powiązanych z opóźnieniem dłużnika, które jednak w istocie rozszerzają odpowiedzialność dłużnika w sposób służący nie tyle pokryciu rzeczywiście wykazanych strat, spowodowanych wyłącznie jego opóźnieniem, ale uzyskaniu dodatkowego dochodu, jawi się jako naruszający dobre obyczaje. Skala owej opłaty, przenosząca 1/5 kapitału, przekonująco wskazuje na rażące pokrzywdzenie pozwanego jako konsumenta. Postanowienia te nie dotyczą świadczenia głównego, nie stanowią również postanowień indywidualnie negocjowanych. Nic nie wskazuje na to, by pozwany miał realny wpływ na wysokość owych tak zwanych kosztów. Spełnione są zatem wszelkie przesłanki abuzywności (art. 385¹ § 1 k.c.).

Europejski Trybunał (...) w wyroku z 14 czerwca 2012 roku⁶ przypominał, że to do sądów krajowych należy wybranie takich instytucji prawa krajowego, które zapewnią, że niedozwolone postanowienie umowne nie będzie wiązało konsumenta. Europejski Trybunał Sprawiedliwości wskazał nadto, że mechanizm ustalony w dyrektywie 93/137 służyć ma ochronie konsumentów także poprzez zniechęcający efekt⁸ uchylecia abuzywnej klauzuli, bez możliwości ingerowania przez sąd krajowy w kontrakt celem jego modyfikacji w związku z usunięciem postanowienia uznanego za niedozwolone, w sposób uwzględniający interesy obu stron. Jak wskazano, fakt uprawnienia sądu do modyfikowania postanowień umowy, zamiast zwykłego uznania niemożności stosowania klauzuli abuzywnej powodowałby, że przedsiębiorcy stosowaliby nadal tego rodzaju postanowienia wiedząc, że w najgorszym dla nich wypadku postanowienia zostaną zmodyfikowane z uwzględnieniem interesu nie tylko konsumentów, ale również autora niedozwolonego postanowienia umownego, a nie po prostu uznane za nieobowiązujące konsumenta⁹.

W okolicznościach niniejszej sprawy oznacza to, że postanowienia umowy we wskazanym zakresie tak zwanych kosztów postępowania windykacyjnego nie wiążą pozwaną, a co za tym idzie, nie ma ona – i nie miała – obowiązku spełnienia przewidzianego tym postanowieniem umownym świadczenia na rzecz powoda. Okoliczność wydania wyroku zaocznego nie ma w tym wypadku znaczenia, gdyż chodzi o stosowanie prawa materialnego, nadto w interesie ochrony słusznych praw konsumenta.

(D) Rozstrzygnięcie.

Za możliwe do uwzględnienia uznano: 2.500 zł kapitału i 2.104,45 zł prowizji. Skoro sam powód przyznał, że pozwany zapłacił 2.672,08 zł, nie wyjaśniając bynajmniej, w jaki sposób doszło do rozliczenia tej kwoty, tedy do zasądzenia pozostało: 2.500 zł + 2.104,45 zł – 2.672,08 zł = 1.932,37 zł.

Roszczenie odsetkowe, oczywiście przy uwzględnieniu modyfikacji wartości podstawy naliczania odsetek stosownie do rozstrzygnięcia w zakresie żądania głównego, nie wzbudziło zastrzeżeń (art. 481 § 1 i 2 zd. I k.c.).

IV. **Koszty.**

Pozwany przegrał sprawę w około 54 %, co skutkuje koniecznością stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu (art. 100 zd. I k.p.c.).

Na koszty procesu powoda złożyło się: 44,33 zł opłaty od pozwu, wedle własnego wskazania powoda w elektronicznym postępowaniu upominawczym, 900 zł wynagrodzenia pełnomocnika według stawek minimalnych (art. 98 § 3 w związku z art. 99 k.p.c.).

Z tych względów uznano za zasadne zasądzić od pozwanego na rzecz powoda 245 zł.

1 Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (j.t. – Dz.U. z 2016 r., poz. 1528, z późn. zm.).

2 Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2005 r., V CK 162/05, LEX nr 1111027.

3 Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 2008 r., IV CSK 81/08, LEX nr 584775.

4 Powołano się w szczególności na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2007 r., IV CSK 320/07, nadto powołane tam inne wyroki Sądu Najwyższego: przywołany wyżej w sprawie V CK 162/05, a nadto w sprawie II CK 742/04.

5 Nazewnictwo w związku przekształceniami instytucji wspólnotowych – obecnie unijnych – jest na tyle zmienne, że dla uproszczenia stosowane jest tradycyjne w polskiej literaturze określenie „Europejski Trybunał Sprawiedliwości”, w skrócie (...), na oznaczenie zarówno „C. of J. of the (...) and (...)”, „C. of J. C.” jak i (...), będącego obecnie – po Traktacie Lizbońskim – częścią „C. of J. U.”. Ten ostatni składa się z (...), (...), a także z (...) jako obecnie jedynym wyspecjalizowanym sądem (art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej w wersji uwzględniającej poprawki wprowadzone Traktatem Lizbońskim; w polskim wydaniu Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej odpowiednio: „Trybunał Sprawiedliwości”, „Sąd”, „Sąd do spraw (...) Unii Europejskiej” –Dz.Urz.UE Nr C 38 z 30 III 2012).

6 Wyrok ETS z 14 czerwca 2012 r., C-618/10, (...)

7 Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz.WE Nr L 95, s. 29)

8 D. effect, tłumaczenie za polską wersją orzeczenia.

9 Sprawa rozpoznawana w trybie pytania prejudycjalnego. Sąd hiszpański wniósł o zbadanie, czy postanowienia prawa hiszpańskiego, nakazujące sądowi modyfikację tego rodzaju postanowień, ewentualnie łagodzenie skutków uznania ich za nieobowiązujące konsumenta, jest zgodne z prawem unijnym.